

Nefndasvið Alþingis
Allsherjar- og menntamálanefnd
Alþingishúsið við Austurvöll
101 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík 3. mars 2021

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á áfengislögum, nr. 75/1998, mál 504.

Hinn 18. febrúar 2021 barst Samtökum ferðaþjónustunnar – SAF tölvupóstur þar sem óskað var eftir umsögn um frumvarp til breytinga á lögum á áfengislögum, nr. 75/1998, frá allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis. Í frumvarpinu er mælt fyrir um að smærri brugghúsum verði gert mögulegt að selja áfengt öl í smásölu beint til viðskiptavina á framleiðslustað. Frumvarpið hefur verið yfirfarið á vettvangi SAF og vilja samtökin koma nokkrum athugasemdum á framfæri.

Inngangur

Frumvarp þetta, eða drög að frumvarpi sem birtist á samráðsgátt stjórnvalda sl. haust um breytingar á áfengislögum snýst ekki um áfengisneyslu, aukið aðgengi eða aukin sýnileika á áfengi eða aukna markaðssetningu á áfengi. Frumvarpið sem er til umfjöllunar hér snýst um að heimila smærri brugghúsum að selja vöruna sína í smásölu á framleiðslustað og að styðja við atvinnurekstur sem nú þegar er til staðar til að gera þeim auðveldara að stunda sína atvinnu víðsvegar um landið.

Ánægjulegt skref

SAF vilja byrja á því að lýsa yfir ánægju sinni með að frumvarpið taki það skref að heimila smærri brugghúsum að selja áfengt öl í smásölu beint til viðskiptavina á framleiðslustað. Í dag geta þau boðið gestum uppá vörur sínar í gegnum veitingaleyfi en ekki selt þær í smásölu á framleiðslustaðnum. Það hamlar tækifærum til að koma vöru á framfæri, sérstaklega í ljósi þess að sömu framleiðendur geta átt í erfiðleikum með að fá vörur sínar seldar í verslunum Áfengis- og tóbaksverslunar ríkisins. Mikilvægt er að rekstraraðilar brugghúsa geti boðið gestum upp á að kaupa á staðnum. Flest þessara fyrirtækja eru á landsbyggðinni þannig að mikilvægi fyrirliggjandi lagabreytingar er enn meiri til að styrkja fjölbreytta atvinnustarfsemi um land allt og verja afkomu fjölda frumkvöðlafyrirtækja og starfsfólks þeirra.

Hænskref

Samtökin vilja lýsa yfir furðu sinni á þeim breytingum sem frumvarpið hefur tekið frá því það var kynnt á samráðsgátt stjórnvalda sl. haust., mál nr. 200/2020 en eru þó hænskref í átt að auknu frelsi.

Í frumvarpsdrögum sem birtust á samráðsgáttinni var einnig ráðgerð heimild til að starfrækja vefverslun með áfengi í smásölu til neytenda. SAF telja að þar hafi verið um litlar og einfaldar breytingar að ræða en þó þýðingamiklar breytingar fyrir atvinnulífið í landinu. Með því var stígið varlega til jarðar og þær breytingar ættu ekki að auka sýnileika eða aðgengi áfengis í samfélaginu.

Aðgengi neytenda að áfengi á Íslandi er gott í dag. Það hentar mjög vel stórum framleiðendum sem hafa nægt hillupláss í vínbúðunum. Þeir hafa tryggan kaupandi (ríkið) í smásölnni. Starfa í umhverfi þar sem óheimilt er að setja upp innlenda vefverslun með innlendar vörur og allar nýjungar í framleiðslu frá nýjum framleiðenda eiga ekki greiðan aðgang að eina sölustað með áfengi hér á landi. Hins vegar eiga stóru brugghúsin greiðari aðgang að útsölustöðum smáseljanda. Núgildandi kerfi er því gott fyrir stóra og þekktu framleiðendur hér á landi en mjög vont fyrir nýja litla framleiðendur.

Ef það er vilji stjórnvalda að halda áfram að styðja við hina stóru og þekktu framleiðendur er óþarfi að breyta núgildandi kerfi en ef þau vilja styðja við „litla manninn“ þá þarf að taka upp frumvarpið sem birtist á samráðsgátt stjórnvalda sl. haust.

Aðgengi að áfengi í dag

Í dag er heimilt að kaupa áfengi í gegnum erlendar vefverslanir og í gegnum vefsíðu Vínbúðarinnar. Það þarf hins vegar að sækja áfengið sem er verslað í gegnum vefverslun Vínbúðarinnar. Hins vegar er áfengið sem er pantað í gegnum erlendar vefverslanir afhent heim að dyrum íslenskra heimila.

Frumvarpsdrögin sem birtust á samráðsgáttinni voru ætluð að jafna stöðu innlendrar og erlendar verslunar að þessu leyti. Sumir myndu halda að það ætti að vera sjálfsagt, sérstaklega í ljósi EES-samningsins. Með þeirri breytingu yrði sýnileiki áfengis ekki aukinn eða aðgengi að því aukið. Breytingin, sem mælt var fyrir um á samráðsgáttinni, myndi stuðla að því að tryggt yrði að starf, í vefversluninni sem þjónustar íslenskan viðskiptavin, yrði staðsett á Íslandi en ekki erlendis. Þannig yrði m.a. hægt að auka möguleika íslenskra fyrirtækja til að verja afkomu sína og þá sérstaklega veitingarstaða sem urðu fyrir gríðarlegu tekjufalli í heimsfaraldrinum. Þó viðskiptavinir hafi pantað mat heim þá vantaði það val að geta pantað áfengi heim og þar með bæta upp tekjutapið. Það ætti að vera einfalt að setja fram skilyrði og takmarkanir í stað skilyrðislauss banns.

Að mati SAF var fyrrgreind nálgun, í frumvarpsdrögum á samráðsgáttinni, mjög skynsamleg og sanngjörn. Sérstaklega ef horft var til þess að nú er hvort sem er heimilað að selja áfengi í gegnum verslanir sem starfræktar eru á netinu, erlendar vefverslanir. Það yrði engin breyting nema á þá leið að vefverslunin yrði starfrækt á Íslandi en ekki erlendis.

Breytingin yrði mikil bragabót fyrir neytendur því þá gætu neytendur valið t.d. íslenskan bjór í stað hins erlenda í vefverslunum og haldið verðmætunum enn frekar innanlands

og látið það ganga. Þannig yrði breytingin einnig góð fyrir íslenska áfengisframleiðendur.

Í frumvarpsdrögnum í samráðsgátt var dregið fram dæmi um gildandi lagaumhverfi. Þar var nefnt dæmi um innlenda áfengisframleiðendur sem hafa reynt að mæta þörfum neytenda með því að bjóða uppá innlenda vöru í gegnum erlendra vefverslun. Vöurnar eru seldar til íslenskra neytenda í gegnum erlendu vefverslunina. Þannig hefur vara verið flutt frá Íslandi í þeim eina tilgangi að vera send aftur til landsins. Þetta dæmi er gjörsamlega galið og því verður að breyta lögnum með fyrrgreindum hætti. Að frumvarpið nú skuli ýta undir þá framkvæmd eru mikil vonbrigði og óskiljanlegt að frumvarpið hafi tekið þessum breytingum.

Það að vera andvíg frumvarpinu sem var sett inná samráðsgátt lýsir hvað stjórnvöld geta verið svifasein að átta sig á nútímanum og stöðunni eins og hún er. Stundum veltir maður fyrir sér hvort það þurfi **að kynna stjórnvöldum** þá þróun sem veraldarvefurinn hefur borið með sér hvað varðar framboð og sölu á vöru og þjónustu.

Samtökin skora á þingnefndina

Samtökin vilja ítreka ánægju sína með frumvarpsdrögin úr samráðsgátt sl. haust og mæla með því að frumvarpið sem liggur fyrir Alþingi verði breytt í samræmi við frumvarpsdrögin sem þá voru birt. Að lágmarki að núverandi frumvarp verði samþykkt óbreytt að svo stöddu þó að aðeins sé um hænuskref að ræða. Það yrði til bóta frá núverandi framkvæmd en augljóslega ekki nóg.

Virðingarfyllst

F.h. Samtaka ferðaþjónustunnar

Baldur Sigmundsson, lögfræðingur

Gunnar Valur Sveinsson, verkefnastjóri